

УДК 81`25

Т.А. Ячная, мл. науч. сотр. (НАН Беларусі ДНУ “Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры”, г. Мінск)

## ПЕРАКЛАДЧАСКІЯ ТРАНСФАРМАЦЫІ І МАТЫВЫ ІХ УЖЫВАННЯ

Кожнаму перакладчыку неабходна ведаць правілы, прыёмы і стэрэатыпы, якія дапамогуць у складаных выпадках знайсці варыянт перакладу.

Вылучаюць два шляхі перкладу: адзін грунтуецца на семантычным і структурным паралелелізме арыгінала і пераклада (падстаноўка), а другі – на адыходзе ад гэтага спосабу пераклада (трансфармацыя). Перакладчыскія трансфармацыі (ПТ) гэта магчымасць пазбегнуць буквалізмаў, спроба ідыямацізаваць пераклад, жаданне пазбегнуць чужых (няродных) для мовы словаутваральных мадэляў, жаданне узнавіць гульню слоў (якую насамрэч вельмі цяжка перадаць), вобразнасць і іншыя стылістычныя фігуры.

Сярод тых класіфікацый, якія ўжо існуюць, трэба адзначыць класіфікацыю Л. С. Бархударова, які звёў трансфармацыі да 4 асноўных зменаў: 1) перастаноўкі (у найбольш простым выглядзе - змяненне парадку слоў у сказе); 2) замены (часцін мовы, слоў з больш агульным значэннем словамі з больш прыватным значэннем, антонимические замены); 3) дадання (звычайны выпадак - лексічныя дадання ў якасці кампенсацыі страты граматычных сродкаў выказвання тых ці іншых значэнняў); 4) апушчэнне (дзеянне, адваротнае даданню). Іншыя даследчыкі вылучаюць структурныя і семантычныя прыёмы дасягнення адэкватнасці. У першым выпадку гэта адмова ад формы арыгінала, перанос асобных слоў з аднаго прапановы ў іншае, змяненне парадку прытрымлівання прапановы, іх сінтаксічнага малюнка, разбіўка і аб'яднанне прапановы. Сярод семантычных трансфармацый вылучаюцца адэкватная замена, канкрэтызацыя, генералізацыя, прыём лагічнага развіцця паняцця, кампенсацыя, антонимический пераклад, увядзенне і апусканне слоў, замена адной часціны мовы іншай, канкрэтызацыю, генералізацыю, сэнсавае развіццё і пераасэнсаванне паняццяў, антонимический пераклад, дадання і апушчэнне, граматычныя і лексіка-семантычныя трансфармацыі.

ПТ носяць змяшаны характар, аб'ядноўваючы ў сабе прыкметы розных структурна-узроўневую і змястоўных трансфармацый. Выбар ажыццяўляецца інтуітыўна: перакладчык не думае пра тое, якую ПТ спажыць, ён імкнецца зрабіць так, каб пераклад адпавядаў нормам той

мовы, на якую ён пераглядаецца, але захаваў камунікатыўнае заданне мовы арыгіналу. Задача перакладчыка заключаецца ў тым, каб, пераклад успрымаўся як тэкст, першапачаткова напісаны на мове перакладу, а з другога - рэцыпіент павінен разумець, што гэта пераклад (бо вельмі верагодна, што іншаземец будзе інакш ацэньваць тыя ці іншыя падзеі, чым прадстаўнік культуры мовы перакладу).

UDK 811

G.L. Boboyeva, Assist.; G. Rustamova, Student; R.S. Kozimov  
(Andizhan Machine Building Institute, Uzbekistan)

### STYLISTIC CLASSIFICATION OF THE ENGLISH VOCABULARY

The word-stock of any language may be represented as a definite system in which different **aspects** of words may be singled out as interdependent. *Aspect*- the most typical characteristic of a word.

The word-stock of any given language can be roughly divided into three uneven groups, differing from each other by the sphere of its possible use. The biggest layer of the English word-stock is made up of *neutral* words, possessing no stylistic connotation and suitable for any communicative situation, two smaller ones are *literary* and *colloquial* strata respectively.

Literary words serve to satisfy communicative demands of official, scientific, poetic messages, while the colloquial ones are employed in non-official everyday communication. Though there is no immediate correlation between the written and the oral forms of speech on the one hand, and the literary and colloquial words, on the other, yet, for the most part, the first ones are mainly observed in the written form, as most literary messages appear in writing. And vice versa: though there are many examples of colloquialisms in writing (informal letters, diaries), their usage is associated with the oral form of communication. Consequently, taking for analysis printed materials we shall find literary words in authorial speech, descriptions, considerations, while colloquialisms will be observed in the types of discourse, simulating (copying) everyday oral communication-i.e., in the dialogue (or interior monologue) of a prose work.

When we classify some speech (text) fragment as literary or colloquial it does not mean that all the words constituting it have a corresponding stylistic meaning. More than that: words with a pronounced stylistic connotation are few in any type of discourse, the overwhelming majority of its lexis being neutral. *As our famous philologist L.V. Shcherba once said- a stylistically coloured word is like a drop of paint added to a glass of pure*